

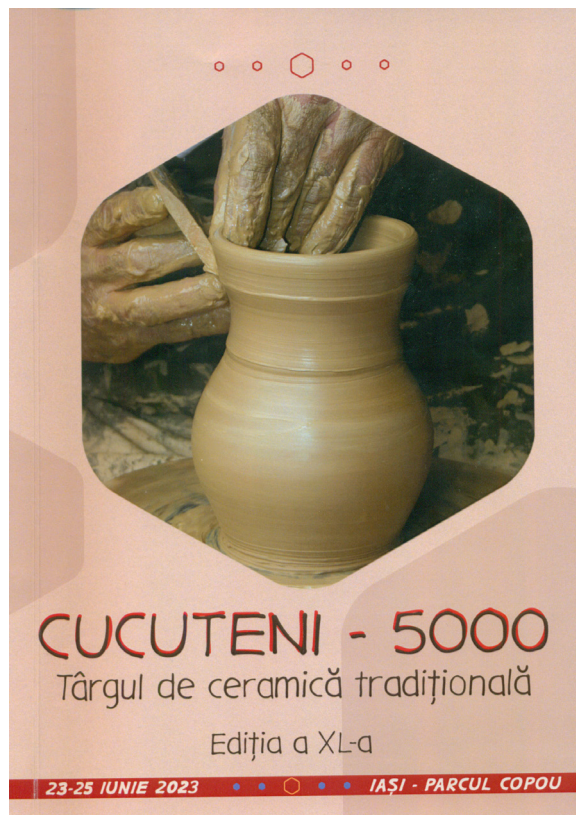
Cucuteni 2000 - Târgul de ceramică tradițională pe harta interactivă a Iașului

După cum afirmam în precedentul articol dedicat *Târgului ceramicii populare românești „Cocoșul de Hurez”*, al doilea târg național de ceramică tradițională, în ordine cronologică, se desfășoară spre sfârșitul lunii iunie la Iași, în Parcul Copou, când miresmele teiului eminescian încântă toate simțurile și creează simbolice sinestezii cu percepția lutului „înflorit” și el într-o diversitate de forme și culori.

Este acest târg, **Cucuteni - 5000**, primul ca importanță din toate cele câte se desfășoară în România, prin interesul acordat pentru o excelentă organizare, prin capacitatea olarilor de pe întreg cuprinsul țării și din Republica Moldova și Ucraina, prin efervescența cu care comunitatea ieșeană participă la acest mare eveniment pe care-l consideră o marcă identitară.

Autoritățile organizatoare, în special Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași, și-au făcut un bun renume din abilitatea de bună practică în salvagardarea meșteșugului olăritului, târgul de ceramică fiind unul dintre modelele în acest sens, la care mai putem adăuga documentarea și susținerea științifică în vederea promovării olarilor din județul Iași în rândul tezaurilor umane vii, exemplul cel mai recent fiind Gheorghe Andrei, olar din localitatea Poiana, comuna Deleni care a primit în anul 2022 onorantul titlu.

Anul acesta, târgul de ceramică de la Iași, desfășurat în perioada 23-25 iunie, a

sărbătorit ediția cu numărul 40, vârsta deplinei maturități a unui eveniment ce a crescut de la an la an în importanța și reprezentarea unui meșteșug sub toate aspectele: de la făuritorii obiectelor de lut sosiți în număr mare din aproape toate centrele de ceramică din România, Republica Moldova și Ucraina, la expunerea unor obiecte specifice ca realizare în ceea ce privește autenticitatea, tradiția, modalitățile de realizare tehnică, particularitățile de ornamentare și decor specifice zonelor etnografice din România și celorlalte țări participante. În zilele desfășurării acestui măreț eveniment toată suflarea Iașului, iubitori de artă populară transformată din lut în obiecte de cultură și civilizație, colecționari împătimiți ai acestor comori, concură, consimt și conspiră pentru un unic scop, acela de a oferi rotunjimea absolută de eveniment plenar a târgului de la început până la sfârșit.

Despre „cum arată Târgul azi”, despre scopurile și ambițiile asumate de organizatori aflăm din cuvântul de deschidere al Andrei Ozana Dram, managerul Centrului Jude-

țean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași, din catalogul realizat cu prilejul acestui eveniment.

„Organizarea fiecărei ediții este mereu o provocare, pentru că principala preocupare este menținerea meșteșugului cât mai aproape de ceea ce se întâmpla cu 40-50 de ani în urmă. Este o îndeletnicire solicitantă, căreia, dacă îi lipsește pasiunea, nu poate duce la un rezultat satisfăcător. Mai mult decât atât, acest meșteșug, ca orice alt element de patrimoniu cultural imaterial, nu mai corespunde decât parțial necesităților societății actuale. Astăzi avem acces imediat la orice formă, culoare și calitate de ceramică pe care o dorim și folosim vase pentru gătit sau recipiente de servit masa din alte materiale decât în trecut (...).

Și cu toate acestea, Târgul de la Iași aniversează 40 de ediții cu cei mai pricepuți dintre olari, care fac efortul în fiecare an să răspundă apelului nostru, tocmai pentru că dincolo de o simplă solicitare de participare, organizarea acestui eveniment se bazează pe relațiile construite, pe prietenie și respect, pe ani mai buni sau mai răi trăiți și depășiți împreună, mereu cu optimism și cu speranța că «la anul va fi și mai bine».

Dar «mai bine» poate fi doar dacă toți înțelegem că vrem să îndepărtăm pericolul din preajma acestui meșteșug fascinant, că roata pe care se modelează lutul este magică și că ducerea mai departe a acestei tradiții a realizării ceramicii tradiționale depinde de noi toți. Depinde de noi, organizatorii unor astfel de târguri pe întinsul țării...”.

Pentru a ne putea explica astăzi importanța târgului este nevoie să privim prezentul atât ca pe o treaptă spre viitor, cât și ca parte din celelalte trepte ale istoriei recente sau mai îndepărtate pe care s-au situat generațiile trecute.

Articolul „Se duc olarii” este un memento sensibil care restituie realitatea și istoria târgului și deopotrivă personalitatea celor care au fost... olarii începutului de târg a căror operă și amintire dăinuie aieva nu numai în aceste pagini încărcate de stil și talent narativ închinată de acad. Ion H. Ciubotaru, ci și în inimile noastre, ca martori la această istorie trăită.

„În dimineața deschiderii târgului nou-nouț, partea centrală a Parcului Copou îmbrăcase haine de sărbătoare. Aleile principale, frumos pavoazate, scoteau în evidență standurile cochete, confecționate de Fabrica Metalurgică în colaborare cu Moldomobila, gata să-și primească oaspeții din toată țara. Plăcuțe albe dreptunghiulare, scrise cu slo-

ve cărămizii, indicau identitatea expozanților. La intrarea în târg, pe mâna dreaptă, se aflau câțiva olari din Tansa - Iași, apoi Gheorghe Smerică din Mihăileni - Botoșani și Neculai Corneanu din orașul-reședință de județ. Le urmau Florin și Marcel Colibaba de la Rădăuți, nepoții cunoscutului meșter Constantin Colibaba, cel născut o dată cu veacul, dar care se despărțise de lumea pământeană cu vreo opt ani în urmă.

Veneau apoi la rând Neculai Nenerică-Neamțu din Schitu Stăvnic - Iași, Gheorghe Crețu de la Frumoasa - Balcani și Victor Osoloș de la Oituz, județul Bacău, cu încântătoarele lor vase de ceramică roșie glazurată, iar lângă ei se instalase Vasile a lui Ion Magopăț din Marginea Sucevei. Bucovineanul etala o sumedenie de vase negre, lustruite cu piatra, ce-și purtau frumusețea prin veacuri încă din epoca bronzului. *Oalele de sarmale, hârgaiele, oalele* «pentru o găină», *sahanele, gălbănările* (vase în care se vopseau ouăle de Paști), toate acestea și încă multe altele aveau să fie mereu atracția târgului de lângă obeliscul leilor. (...)

Cu puține excepții, olarii despre care am vorbit, cu precădere cei de pe platou sau din jurul lui, erau născuți în primele două decenii ale veacului ce sta să se încheie. De aceea, nu ne-am mirat prea mult când am aflat că unii dintre meșteri începuseră să ne părăsească. Câțiva s-au dus chiar înainte de evenimentele din decembrie 1989, dar cei mai mulți aveau să se călătorească după aceea. Plecau așa unul după altul de parcă ar fi fost vorbiți. Ne-au mâhnit despărțirile, pentru că erau cei mai buni. Dar altceva decât să le cinstim memoria în clipe festive n-am putut face pentru ei. Mult mai greu ne-am împăcat cu gândul că începeau să plece olarii tineri. Semnalul fusese dat de talentatul Ion Diaconu de la Tansa - Iași. El n-a mai apucat să prindă nici măcar prima ediție a târgului din dealul Copoului, pentru că la cele din țară n-avea cum să ajungă, fiind - aidoma celor mai mulți dintre confrăți - un om sărac.

Pe neașteptate, avea să dispară dintre noi Victor Vicșoreanu. Fusese vestit încă de timpuriu că veleatul nu-i va fi prea lung, dar se hrănea cu nădejde că poate i se mai oferea o șansă. Când suferința îl răzbea, rostea cu amărăciune: «Lutul a fost și a rămas osânda mea». Și a plecat. S-a dus la «ai de dincolo» cu aceeași discreție cu care și-a purtat pe pământ dulcea povară a celebrității. Asemenea poetului, ne-a lăsat moștenire «un nume adunat pe-o oală”. Ne vor lipsi vasele sale, zugrăvite în tonuri potolite, ce îmbinau nuanțele de

albastru, verde, ocru și cărămiziu, realizând fascinante broderii ce continuă să se ivească din unda smalțului.”

Olarii de astăzi sunt continuatorii celor care au fost și care au zidit în lutul lor sentimentul veșniciei ca în versurile scrise de olarul Zaharia Triboi din Nisporeni, Republica Moldova.

Rugă pentru urmași

*Eu ades lucrând cu lutul,
Totdeauna mă uimesc,*

*Cum prezentul și trecutul într-un boț se contopesc,
Rând pe rând urcând pe roată, strămoșii îmi
povestesc (...)*

*De ceea cinstind din oale strămoșii mi-i pomenesc
Rog, păstrați aceste vase, sunt din osul românesc!*

Olarii prezenți la această a 40-a ediție a Târgului **Cucuteni - 5000** au oferit lașului, cu dărnicie, o producție de oale care au sporit „corola de minuni a lumii” prin „frumuseți și prețuri noi” coborâte din tradiția olarilor de odinioară, într-un gest de nobilă empatie, de transfer între generații, de continuitate: Eusebiu Mihai Iacinschi (Botoșani), Petru Maxîm (Dorohoi - Botoșani), Nicolae Sava (Viișoara - Bistrița-Năsăud), Florin Dumitru (Târgoviște - Dâmbovița), Sarkany Szabolcs (Albiș, Buduslău - Bihor), Maria Mocanu (Braniștea - Galați), Sandor Balasz, Sandor Junior Balasz, Karolina și Attila Mathe, Jozsef Attila Todor, Ilyes Mihaly, Ilyes Mihail, Tofalvi Ladislau, Molnos Marton, Lorincz Bela, Molnos Jozsef, Ferenc Hegedus (Corund - Harghita), Veronica și Ladislau Vitos (Miercurea-Ciuc - Harghita), Daniel Ifrim (Schitu Stavnic - Iași), Rodica Mocanu (Tansa - Iași), Gheorghe Andrei (Poiana-Deleni - Iași), Angelica Florica Sitar, Daniel Ioan Sitar, Florica și Vasile Chira,

Doina Bledea, Adriana și Matei Bledea (Baia Mare - Maramureș), Ionel Cococi (Vădastra - Olt), Annamaria și Robert Salyi (Satu Mare), Josef Csibi Csaba (Borla - Sălaj), Corneliu Magopăț (Marginea - Suceava), Nicoleta și Ion Mitroi (Măldăeni - Teleorman), Iulia și Mihai Dogaru (Lungești - Vâlcea), Liliana Andronie, Leonida și Gheorghe Bâscu, Ion Bâscu, Ionuț Iulian Bâscu, Adriana și Gheorghe Albu, Maria și Marcu Ștefănescu Buși, Ion Mischiu, Ștefan Mischiu, Constantin Bâscu, Constantin Mischiu, Andreea și Viorel Tănăsescu (Horezu - Vâlcea), Ruslan Scutelnic, Lilian Scutelnic, Victoria și Vitalie Parlui, Victoria și Andrei Sclifos, Iarîna Savițkaia-Baraghin, Iurie Cucuietu (Chișinău - Republica Moldova), Violetta și Adrian Triboi, Zaharia Triboi, Marcela și Gheorghe Panțâr (Nisporeni - Republica Moldova), Serghei Bogopolskii, Ivashkiv Serhiy, Svitlana și Serhii Pohonets (Ucraina).

Juriul Târgului național de ceramică tradițională **Cucuteni - 5000**, ediția a XL-a a fost format din acad. Ion H. Ciubotaru (Președinte), dr. Corina Mihăescu (cercetător științific I, Institutul Național al Patrimoniului - București), Waldemar Alexander Megerle (cercetător independent), Mihai Panaite (consultant artistic, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași) și Andra Ozana Dram (manager, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași).

Premiile acordate au fost:

Premiul „Toader Nica” pentru ceramică utilitară: Cornelia Magopăț (Suceava);

Premiul „Ion Diaconu” pentru ceramică artistică - Ivashkiv Serhiy (Ucraina);

Premii: Daniel Ifrim (Schitu Stavnic, Iași);

Josef Csibi Csaba (Borla - Sălaj); Ion Mischiu (Horezu - Vâlcea); Sarkany Szabolcs (Albiș, Buduslău - Bihor); Zaharia Triboi (Chișinău - Republica Moldova); Andrei Sclifos (Chișinău - Republica Moldova); Andreea și Viorel Tănăsescu (Horezu - Vâlcea); Marcela și Gheorghe Panțâr (Nisporeni - Republica Moldova); Ilyes Mihail (Corund - Harghita); Ionuț Bâscu (Horezu - Vâlcea); Laszlo Szolt (Miercurea-Ciuc - Harghita); Ionel Cococi (Vădastra - Olt); Daniel Ioan Sitar (Baia Mare - Maramureș); Svitlana și Serhii Pohonets (Ucraina); Ștefan Mischiu (Horezu - Vâlcea); Tofalvi Ladislau (Corund - Harghita).

Nu pot să închei fără să remarc devoțiunea unei echipe, colegii de la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași, care au conlucrat într-un mod impecabil la bunul mers a unui eveniment prin care s-a mai făcut un pas sigur pe scara viitorului la care lucrează împreună ca și cum ar modela la mai multe mâini, cu mișcări sigure, pe roata viitorului vasul perfect al acestui târg în care să mai încapă încă „veci de vecii”.

Și pentru ca să nu rătăcim drumul lutului, ci ca să fie cunoscut îndeaproape, în toate sensurile sale, târgul de oale a beneficiat anul acesta și de o hartă interactivă.

Felicitări, CJCPCT Iași!

Text și foto:

Dr. Corina Mihăescu,
Cercetător științific I,
Patrimoniu Cultural Imaterial
și Cultură Tradițională - INP

Aspecte de la *Târgul ceramicii populare românești Cucuteni - 5000*, Iași, 23-25 iunie 2023.

